

Сяргей Яўгенавіч Сяргееў, настаўнік гісторыі і грамадазнаўства гімназіі Глуска, у педагогіцы 20 гадоў. І ўвесь гэты час знаходзіцца ў пошуку аптымальных форм і метадаў выкладання, бо, па яго перакананні, "вучыць — лёгка, навучыць — цяжка".

работы з падручнікам кожная група прапаноўвае свой варыянт адказу, прадстаўлена інфармацыя абмяркоўваецца і дапаўняецца. Самастойную работу вучняў з падручнікам настаўнік арганізоўвае з дапамогай пастаноўкі праблемных пытанняў і заданняў:

— Якія словы ў параграфу выдзелены курсівам ці тоўстым шрыфтам?

— Як вы думаеце, чаму яны выдзелены?

— Якія імёны часцей за ўсё сустракаюцца ў дадзеным параграфу?

грамадстве. На думку настаўніка, выкарыстанне тэхналогіі развіцця крытычнага мыслення дазваляе развіць уменне аналізаваць інфармацыю, бачыць праблему ўвогуле, самастойнасьць меркаванняў, адказнасць за ўласны выбар і вынікі сваёй дзейнасці. Іншымі словамі, фарміруе якасці асобы, якая можа крытычна мысліць, што з'яўляецца першым крокам чалавека да сацыяльнага поспеху. У пачатку ўрока (стадыя "выклік") выкарыстоўваюцца такія прыёмы і метады, як асацыяцыі, складанне кластара, пераблытаныя лагічныя ланцужкі і

калектывізацыі", а таксама напісанне эсэ на тэму "Калектывізацыя ў гісторыі маёй сям'і".

Прыёмы пагружэння ў гістарычную эпоху, рэканструкцыі падзей Сяргей Яўгенавіч выкарыстоўвае на ўроках, якія праводзяцца ў музеі хлеба і музеі ткацтва, створаных у гімназіі. Дакрананне да гістарычных экспанатаў, сама атмосфера музеяў дазваляюць разнастайць вучэбны працэс, робяць яго захапляльным і запамінальным. Праводзіць тут Сяргей Яўгенавіч з вучнямі 5—7 класаў і ўрокі ў нетрадыцыйнай форме (уроки-пада-

На працягу 10 гадоў вучні С.Я.Сяргеева паказваюць высокія вынікі на раённым этапе алімпіяды. На абласных этапах па гісторыі і грамадазнаўстве за гэты час 3 вучні ўзнагароджаны дыпламамі, 7 — пахвальнымі водгукамі.

стварэння мультымедычных прэзентацый да стварэння электронных вучэбных комплексаў па гісторыі Глуска, мультымедычнага комплексу па падрыхтоўцы да прадметных алімпіяд. Трэба зазначыць, заняты з адоранымі вучнямі з'яўляюцца для Сяргея Яўгенавіча не проста работай, а адной з любімых спраў.

Школа маладога археолага

Рэалізацыя дзейнаскага падыходу да выкладання гісторыі і грамадазнаўства не абмяжоўваецца толькі ўрокамі. Сяргей Яўгенавіч надае шмат увагі арганізацыі пазакласнай дзейнасці: праводзіць вечары гісторыі, дыскусійныя клубы, ток-шоу, арганізоўвае экскурсіі па гістарычных мясцінах як нашай рэспублікі, так і блізкага замежжа. Ужо некалькі гадоў у гімназіі працуе гістарычнае таварыства "Пошук" пад кіраўніцтвам С.Я.Сяргеева. Члены таварыства арганізавалі пошукава-даследчую дзейнасць на тэрыторыі Глускага раёна, матэрыялы прадставілі ў даследчай рабоце "Гісторыя Глускага замка на падставе археалагічных раскопак". Неаднаразова вучні Сяргея Яўгенавіча ўзнагароджваліся дыпламамі раённага конкурсу даследчых работ. Сам настаўнік адзначае такія работы, як "Халакост на тэрыторыі Глускага раёна", "Камерцыйныя культы і іх уплыў на чалавека", "Дэмаграфічная сітуацыя ў Глускім раёне ў пасляваенны перыяд". Сяргей Яўгенавіч накіроўвае даследчую работу вучняў, якая развівае творчае мысленне, прывівае цікавасць да навуковай дзейнасці. Так, на працягу 13 гадоў глускія школьнікі ўдзельнічалі ў археалагічных раскопках Глускага замка, арганізаваных Інстытутам гісторыі НАН Беларусі (навуковы кіраўнік — кандыдат гістарычных навук Ірына Уладзіміраўна Ганецкая). За гэты час дзясяткі гімназістаў прайшлі школу маладога археолага, 14 з іх звязалі сваю будучыню з гісторыяй, паступішы ва ўніверсітэты рэспублікі. У 2012 годзе выпускнік Сяргея Яўгенавіча таксама плануе працягваць навучанне на гістарычным факультэце.

Вопыт работы па выкарыстанні дзейнаскага падыходу ў выкладанні гісторыі і грамадазнаўства С.Я.Сяргееў прадстаўляў у форме адкрытых урокаў для настаўнікаў гімназіі, на пасяджэннях раённага метадычнага аб'яднання настаўнікаў гісторыі і грамадазнаўства, у час правядзення абласных семінараў. Двойчы — у 2005/2006 і 2011/2012 навучальных гадах — Сяргей Яўгенавіч удзельнічаў у абласных конкурсах "Настаўнік года", у 2012 годзе стаў членам рэгіянальнага клуба настаўнікаў "KLUM.by".

Сяргей Яўгенавіч не толькі шчодро дзеліцца сваім вопытам, але і з задавальненнем знаёміцца з вопытам работы настаўнікаў вобласці і рэспублікі ў час семінараў, майстар-класаў, канферэнцый у абласным інстытуце развіцця адукацыі. Як ён прызнаецца, зносіны такога кшталту становяцца стымулам да прафесійнага ўдасканалення. Сяргей Яўгенавіч гаворыць так: "Аддаючы многае, атрымліваю сам. Бо настаўнік — прафесія творчая".

Алена ШАХРАЙ, начальнік Цэнтра развіцця рэгіянальнай адукацыі Магілёўскага абласнога інстытута развіцця адукацыі.

Каб вучыць было лёгка, а вучыцца цікава

Камбінаванне элементаў розных тэхналогій

Неабходным і абавязковым інструментам у настаўніцкай практыцы Сяргея Яўгенавіча стаў дзейнасны падыход у выкладанні гісторыі і грамадазнаўства, які мае яўныя перавагі як з пункта гледжання інтэлектуальнага і асабовага развіцця дзяцей, так і з пазіцыі якасці засваення ведаў. А фарміраванне інтэлектуальных якасцей асобы, неабходных для пераўтваральнай і творчай пазнавальнай дзейнасці, з'яўляецца найважнейшай задачай гістарычнай і грамадазнаўчай адукацыі. Засваенню дзейнаскага кампанента зместу адукацыі садзейнічае выкарыстанне настаўнікам праблемнага навучання, тэхналогіі развіцця крытычнага мыслення, інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій, праектных і даследчых метадаў навучання. Шматгадовая практыка работы ў школе пераканала Сяргея Яўгенавіча ў тым, што камбінаванне элементаў розных тэхналогій дазваляе творча мадэліраваць урок,

рабіць яго варыяцыйным і дабівацца стабільнага павышэння якасці ведаў вучняў. Свой вопыт па выкарыстанні дзейнаскага падыходу ў навучанні С.Я.Сяргееў прадставіў у рамках абласнога конкурсу "Настаўнік года", які праходзіў у Магілёўскай вобласці ў гэтым годзе. Сяргей Яўгенавіч перамог на раённым узроўні і стаў лаўрэатам абласнога этапу (дыплом III ступені).

У сваёй рабоце С.Я.Сяргееў улічвае ўзроставыя асаблівасці і пазнавальныя магчымасці вучняў, адпаведна з якімі канкрэтызуе мэты, змест і метады навучання і выхавання. Так, у 7 класе пры вывучэнні тэмы "Умацаванне вялікакняжацкай улады" дзеліць вучняў на групы, але ўсе групы атрымліваюць аднолькавае заданне: прадоўжыць фразу "Пры вялікім князе Гедыміне...". Пасля самастойнай

— Які раздзел параграфу самы вялікі, чаму?

— У якім раздзеле вы знойдзеце адказы на наступныя пытанні?

Сяргей Яўгенавіч вучыць школьнікаў не толькі адказваць на пытанні, але і фармуляваць пытанні і заданні. Напрыклад, пры арганізацыі групавой работы першай групе прапаноўваецца склаці тэставыя заданні, другой — праблемныя заданні, трэцяй група канструе гістарычныя ці грамадазнаўчыя задачы, а затым праводзіцца калектыўнае абмеркаванне.

У ролі мадэратара

С.Я.Сяргееў перакананы, што менавіта грамадазнаўчыя дысцыпліны павінны найбольш поўна падрыхтаваць дзяцей да сацыялізацыі, паспяховага жыцця ў

іншыя. Асновай для асацыяцыі часта становіцца паняцце ці візуальны вобраз (фотаздымак, урывак з відэафільма, мультфільма).

На другой стадыі (асэнсаванне зместу) сваю задачу настаўнік бачыць у тым, каб захаваць цікавасць вучняў да тэмы пры рабоце з новай інфармацыяй і паступова рухацца ад старых ведаў да новых. Не аб'ём ведаў ці колькасць інфармацыі з'яўляюцца мэтай работы на ўроку, а тое, як вучань умее кіраваць гэтай інфармацыяй: знаходзіць, сістэматызаваць, найлепшым чынам прысвойваць, прымяняць у жыцці. Работа з рознымі крыніцамі інфармацыі мае на ўвазе ветлівы скептыцызм, азначае выпрацоўку свайго пункта гледжання па пэўным пытанні і здольнасць адстаяць гэты пункт гледжання. Педагог выступае не столькі ў ролі настаўніка, колькі ў ролі мадэратара: выслухоўвае вучняў, накіроўвае дыскусію ў патрэбным кірунку, не даючы суб'ектыўных ацэнак прапанаваным ідэям.

Аналіз гістарычных дакументаў — адзін з вядучых спосабаў пазнавальнай дзейнасці ў працэсе вывучэння гісторыі, які дапамагае фарміраваць такія вучэбныя ўменні і навыкі, як аналіз, сінтэз, параўнанне, абагульненне, ацэнка і крытычныя адносіны да інтэрпрэтацыі гістарычных фактаў. Так, урок па тэме "Калектывізацыя" С.Я.Сяргееў цалкам будзе на аналізе дакументаў перыяду калектывізацыі. Вучні атрымліваюць магчымасць не толькі пазнаёміцца з гістарычнымі крыніцамі і прааналізаваць іх, але і акунуцца ў эпоху "вялікага пералому". Вынікам урока служыць складанне параўнальнай табліцы "Станоўчыя і адмоўныя рысы перыяду

роўжы, урокі-гульні, брэйн-рынг), а ў якасці экспертаў прыцягвае старшакласнікаў.

Ад мультымедычных прэзентацый да электронных вучэбных комплексаў

Сяргей Яўгенавіч актыўна выкарыстоўвае ў сваёй педагогічнай дзейнасці камп'ютарныя тэхналогіі і рэсурсы сеткі інтэрнэт. Пад яго кіраўніцтвам вучні гімназіі Павел Гурын, Аляксандр Пастушок, Вячаслаў Васюковіч, Максім Голуб распрацавалі праект — тэматычны сайт "Вялікая Айчынная вайна 1941—1945 гг.". Сайт складаецца з 11 раздзелаў: "Кампаніі і бітвы", "Героі Беларусі", "Героі Вялікай Айчыннай вайны", "Асобы", "Гарады-героі", "Халакост", "Абмундзіраванне", "Баявыя ўзнагароды", "Успаміны", "Храналогія", "Галерэя".

Мультымедычныя прэзентацыі распрацоўвае як сам настаўнік, так і вучні пад яго кіраўніцтвам. Вялікая работа была выканана вучнем 11 класа Аляксандрам Царыкам для таго, каб падрыхтаваць прэзентацыю аб сацыяльна-эканамічным развіцці Глуска, якая ахоплівае ўсе сферы эканомікі раёна. З выкарыстаннем прэзентацый Сяргей Яўгенавіч праводзіць урокі-віктарыны па сусветнай гісторыі і гісторыі Беларусі, турніры знаўцаў права па грамадазнаўстве. У гімназіі абагульнены вопыт С.Я.Сяргеева па тэме "Інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі ў выкладанні гісторыі, грамадазнаўства". Але настаўнік не спыняецца на дасягнутым. У яго планах — пераход ад